

לולב וערבה פרק רביעי סוכה

עין משפט נר מצוה

ג.

כט א מ"י פ"ג מה"ל פסול מוקדשין הלכה כ: ע ב מ"י פ"י מהלכות תמיזין הלכה ו: עא ג מ"י פ"א מה"ל שמירת הנפש הל' די: עב ד מ"י פ"ו מהלכות אסורי מצוה הלכה י סגנ לאוין ט: א ה מ"י פ"ח מהלכות לולב הלכה יג:

לעני רש"י

קול"ר (קול"ור"א). מסננת.

רבינו חננאל

זעירי וחזקיה ורי נביא חלקן בזה. דבריהן פשוטין הן. פ"סקא שהמים והיין מגולין פסולין לגבי מצוה. ירושלמי מה טעם, דכתיב ושה אחת מן הצאן מן המאתים ממשקה ישראל, ומבר שאריו ישראל לשחותו. עד כאן מ"ס, יין, א"ר שבתו שנאמר המשמח אלהים ונאשרים], אם אנשים משמח אלהים בכה משמח, אלהים בניסוח שנא' בקודש הסך, ואוקימנא למתני אפילו ל"י נתמיהו, דתני אמתה סנסנת יש בה משום גילוי דבין שחתונה מגולה, אבל בזמן שהתחתונה מגולה אין בה משום שחתונה מגולה, דאמינא דאזכור הנחש רומה לספוג זבין ועומד וזמינא בוקע (המרשת) [המשמרת] בין שחתונה לא קא שרי ר' נתמיהו כי האי גונאמא אלא להדיא דמשום סכנה, אבל לגבוהה רבשום גירעוהא הוא לא מכשר, וכי לית ליה הקריבהו נא לפחתך או הישא וגו'. הדרין עלך לולב וערבה החלילי חמשה וששה. זה חלילי של בית השואבה שאינו דוחה לא את השבת ולא את יום טוב.

וא"י מיית'הו במקודשתא פ"ס ל"ב. ואל' מדעשה כמי שמלאוהו הקוף כיון שנתמלחה שלא בזמנה דכלי שרת אינם מקדשים שלא בזמנו ואי משום דכי מטו לילי דזי שימשי תיקדוש ליליה אין מחוסר זמן ומיפסלו בזמנה סוף סוף מאחר דקודש לכן נתמלאו יש לנו לחושבן כאלו מלאו הקוף כדאשכחן

ואי מייתי במקודשתא איפסלו בזמנה. הואיל ואיקדשו קדושת הגוף והו להו כאימורי קרבן: **חוקיה אמר.** הא ודאי מזיית למשמע מינה דאין שיעור למיס אכל קידוש שלא מדעת לא שמעינן מינה וטעמא דמתני' דלא מייתי במקודשתא דמאן דחוי להו למחר דשקלי להו מתוך כלי שרת סבר לדעת שיקדשם כלי ניתנו

בו מאתמוול וכיון דאין שיעור למיס קדשם הכלי וקא חוי דמנסכי להו ש"מ אין ליה מועיל וסת דנקיים ונפקא מינה חורבה: **ר' ינאי אמר.** אפילו תימא יש שיעור למיס ואפ"ה נפק מינה חורבה: **גויה שמה יאמרו לקידוש ידים ורגלים.** לכהן גדול מלאים וקדשם ככלי שאין מקדשים ידים ורגלים אלא זמים מקדשים דומיא דכיור שנמשח בשמן המשחה ומקדש את מימיו וסת דלקידוש ידים ורגלים ואף קתון של זהב שהיו עושין לכבודו של כ"ג לקדש הימנו ידיו ורגליו כדאמר' בסדר יומא פ' טרף בקלפי (דף מג:). מקודש היה ואמי למימר הכה לקידוש ידים ורגלים מילאוס ולית להו שיעורא שאפ"ה הוה ק' לוגין ראון' הם לכלי ונתקדשו וכי חוי דמנסכי להו אמר אין ליה מועילת בנסכים: **ואמאי.** מים מגולין פסולין: **לעזרינהו במסננת.** קול"ר ז' בע"ז מסננת שמסננין בה קודיטון כמו שעושין בעלי חיות שתלוי כמין כברה וכו אצקת רוכל ויין ותמתייה כלי הקודיטון מסתן לתוכו: **יש זו מאוס גילוי.** אם הניחו שלא שמירה כשיעור שהיית גילוי המפורש כהכל שוחטין (מולין י). כדי שיצא נחש מתחת און כלי ויסתה ויחזור לחורו ואסורה בשמיה: **הסחמונה.** כלי התחמון:

ואי מייתי במקודשתא איפסילו להו בלינה חזקיה אמר **כ"ב** כלי שרת אין מקדשין אלא מדעת וגזירה שמה יאמרו לדעת נתקדשו א"ר ינאי א"ר יורא אפילו תימא יביש שיעור למיס וכלי שרת אין מקדשין אלא מדעת וגזירה שמה יאמרו לקידוש ידים ורגלים מלאין: נשכבה או נתגלתה כו': **ואמאי** ליעביר במסננת לימא מתני' דלא כר' נחמיה **ב** דתניא **ב**: **במסננת** יש בו משום גילוי אמר רבי נחמיה אימתי בזמן שהתחתונה מגולה אבל בזמן שהתחתונה מכוסה אע"פ שהעליונה מגולה אין בה משום גילוי מפני שארם נחש דומה לספוג צף ועומד במקומו אפילו תימא רבי נחמיה אימר דאמר ר' נחמיה להדיא אבל לגבוהה מי אמר ולית ליה לרבי נחמיה יקריבהו נא לפחתך הירצך או הישא פניך אמר ה' צבאות:

הדרין עלך לולב וערבה החלילי חמשה וששה זהו החליל של בית השואבה שאינו דוחה לא את השבת ולא את יום טוב: **גמ'** **החליל חמשה וששה.** פעמים שהוא ששה ימים פעמים חמשה: **וזהו חליל.** שהיו מחללין לרבות שמחה לבית השואבה דמפרש במתני' **ב**: **בית השואבה.** כל שמחה זו אינה אלא בשביל ניסוח המים כדמפרש [ע"ז] ושבתם מים בששון: **שאינו דוחה כו'.** הלכך חל"ט להיות בשבת פשו להו ששה חונו של מועד נמלא חליל ששה חל"ט בחול הו להו תרי יומי שבת וי"ע דלא דמי להו (שבת) פשו להו חמשה: **גמ'**

הדרין עלך לולב וערבה

החליל חמשה וששה זהו החליל של בית השואבה שאינו דוחה לא את השבת ולא את יום טוב: **גמ'**

החליל חמשה וששה. פעמים שהוא ששה ימים פעמים חמשה: **וזהו חליל.** שהיו מחללין לרבות שמחה לבית השואבה דמפרש במתני' **ב**: **בית השואבה.** כל שמחה זו אינה אלא בשביל ניסוח המים כדמפרש [ע"ז] ושבתם מים בששון: **שאינו דוחה כו'.** הלכך חל"ט להיות בשבת פשו להו ששה חונו של מועד נמלא חליל ששה חל"ט בחול הו להו תרי יומי שבת וי"ע דלא דמי להו (שבת) פשו להו חמשה: **גמ'**

(דף עב:) מיהו יש לדחות דבאין עם הזבח שאני דהא נסכים הבאים עם הזבח לא מיפסלו בזמנה אלא בשחיתות הזבח כדאמר זעירי בפרק התודה (מנחות עט.) ואלו בפני עצמן תגן זבמ' מעילה (דף ק.) קידשו ככלי נפסלו בזמנה ועוד יש לדקדק מהנהו דתנן פרק שני דמעילה (שם קד) קדשו **ב** והוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים וזבחים הוה מ"ז למיני ליה ולא תני ליה אידי דלא תני ליה גבי שמי הלחם ולחם הפנים ומנחות לא תני ליה דבהו והא דאמרין צ' כל שעה (פסחים ל.) גבי לישא דמנחות נהי דזריזין ליתא בזמקום זריזין אימא אורחא דמילתא הוא דדרך לעשותה בזמקום זריזין ויציאה דקידוש ידים ורגלים לאו משום פסול יוצא הוא אלא כדקאמרין התם כיון דפריש אסוחי אסת דעמיה והא דלייק פרק שמי הלחם (מנחות כה:) אמרת לישתן ועריכתן מבחון אלמא מדת יבש לא נתקדשה וכן בסוף כל המנחות בזאת מזה (שם קג.) דדריש ר' שמעון תנור תנור שמי פעמים שתהא אפיתן בתנור ושיאה הקדשין בתנור ופריך מהא דתנן ר"ש אומר לעולם הו רגיל לומר שמי הלחם ולחם הפנים כשירות בעורה וכשירות אבי פגי לאו משום דאי מקדשא הו מיפסיל ביוצא אלא משום דדבר מכווער הוא להוציא דבר לחוץ שנתקדש וא"ת כיון דבזמנה כלי לא מיפסלו ביוצא מנחת כהנים וחציתי כהן גדול דלית בהו קמיה ונסכים הבאים בפני עצמן כלי לא מיפסלו בזמנה דכחותיה אמרינן בסוף ז"ש בנזבחים (דף מה:) יש לו מתירים משקרב מתיירו אין לו מתירין משקדשו בכלי ואם תאמר לפי מה שפירש' דכלי שרת אין מקדשין אלא בפנים אס כן אכתי מיקשי לן ויייתי במקודשתא ולא יכניסום בעורה עד לאחר עמוד השחר כדי שלא יפסלו בזמנה וי"ל דאי"כ מה יועיל שתהא מקודשתא ועוד דדבר מכווער הוא להסוותם כל כך בכלי שרת בחוץ:

חזקיה אמר ב"י שרת אין מקדשין ש"א מדעתה. תימה דצ"י התודה (מנחות עט:) פליגי בתודה ששחטה על שמונים חלות חזקיה אמר קדשו ארבעים מתוך שמונים ר' יוחנן אמר לא קדשו ומסיק אב"י דפליגי בכלי שרת מקדשין שלא מדעת חזקיה סבר מקדשין וכמו כן קשיא דרבי יוחנן אדר' יוחנן דרב פפא קאמר התם דכ"ע כלי שרת מקדשין שלא מדעת ובפ"ק דמנחות (דף נ.ו ושם) גבי קמיאת פסולין דתינא לא שנו אלא קמץ אבל קידש פסל ופריך וכי מתדע ליה לקומץ לדוכתיה ליקדש וליפסול א"ר יוחנן זאת אומרת כלי שרת אין מקדשין אלא מדעת אמר ר' יוחנן איצא לשנוי שאני מתוך שמתקדש מ' מתוך פ' מדעת מקדש נמי שלא מדעת אמר ר' יוחנן קשה שאין שיעור למיס ואפ"ה אין מקדשין שלא מדעת וי"ל דשאני הכה שלא בזמן הו אע"ג דאמרין בסוף שמי הלחם (שם ק.) דכלי שרת מקדשין שלא בזמנו מ"מ גרע שלא בזמנן מזמנן לענין שלא מדעת:

הדרין עלך לולב וערבה

החלילי. הא דלא קמני כי"ד יום טוב שחל להיות בשבת חלילי ששה וצבאר כל הימים חמשה כדלעיל בפרק לולב (דף מג:) משום דבעי למיסנן ולמימר חליל של בית השואבה דלייק מינה בגמרא האי הוא דלא דמי הא דקרצן דחי: **שאינו דוחה לא את יו"ט ולא את השבת.** אע"ג דחליל אינו אסור אלא משום שמה יתקן כלי שיר כמו לא מספקין ולא מטפחין דפ' משילין (ב"ב קס"ג.) וקיי"ל דאין שבת במקדש בית השואבה שאני כדאמרין בגמרא דלינה אלא משום שמחה ימירה:

כלי שרת אין מקדשין אלא מדעת. שהטוט כהן לר' שמונה לטע כן (סוטה יד.). מסננת. כלי על גבי כלי ונתנין ששמים מתוך העליון והוא כברה והיו מסתני מלאו יש בה משום גילוי. לר' לטות העליון כדי שלא יסתה בו נחש, ואף על פי שהיו מסתני והלך חישתין שמה יעבור הארס עם הין לתוך הכלי וכל שכן בשמחתם מגולה (ב"ב קס"ג.).

הדרין עלך לולב וערבה

החליל חמשה וששה. פעמים שהוא ששה ימים פעמים חמשה: **וזהו חליל.** שהיו מחללין לרבות שמחה לבית השואבה דמפרש במתני' **ב**: **בית השואבה.** כל שמחה זו אינה אלא בשביל ניסוח המים כדמפרש [ע"ז] ושבתם מים בששון: **שאינו דוחה כו'.** הלכך חל"ט להיות בשבת פשו להו ששה חונו של מועד נמלא חליל ששה חל"ט בחול הו להו תרי יומי שבת וי"ע דלא דמי להו (שבת) פשו להו חמשה: **גמ'**

(דף עב:) מיהו יש לדחות דבאין עם הזבח שאני דהא נסכים הבאים עם הזבח לא מיפסלו בזמנה אלא בשחיתות הזבח כדאמר זעירי בפרק התודה (מנחות עט.) ואלו בפני עצמן תגן זבמ' מעילה (דף ק.) קידשו ככלי נפסלו בזמנה ועוד יש לדקדק מהנהו דתנן פרק שני דמעילה (שם קד) קדשו **ב** והוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים וזבחים הוה מ"ז למיני ליה ולא תני ליה אידי דלא תני ליה גבי שמי הלחם ולחם הפנים ומנחות לא תני ליה דבהו והא דאמרין צ' כל שעה (פסחים ל.) גבי לישא דמנחות נהי דזריזין ליתא בזמקום זריזין אימא אורחא דמילתא הוא דדרך לעשותה בזמקום זריזין ויציאה דקידוש ידים ורגלים לאו משום פסול יוצא הוא אלא כדקאמרין התם כיון דפריש אסוחי אסת דעמיה והא דלייק פרק שמי הלחם (מנחות כה:) אמרת לישתן ועריכתן מבחון אלמא מדת יבש לא נתקדשה וכן בסוף כל המנחות בזאת מזה (שם קג.) דדריש ר' שמעון תנור תנור שמי פעמים שתהא אפיתן בתנור ושיאה הקדשין בתנור ופריך מהא דתנן ר"ש אומר לעולם הו רגיל לומר שמי הלחם ולחם הפנים כשירות בעורה וכשירות אבי פגי לאו משום דאי מקדשא הו מיפסיל ביוצא אלא משום דדבר מכווער הוא להוציא דבר לחוץ שנתקדש וא"ת כיון דבזמנה כלי לא מיפסלו בזמנה דכחותיה אמרינן בסוף ז"ש בנזבחים (דף מה:) יש לו מתירים משקרב מתיירו אין לו מתירין משקדשו בכלי ואם תאמר לפי מה שפירש' דכלי שרת אין מקדשין אלא בפנים אס כן אכתי מיקשי לן ויייתי במקודשתא ולא יכניסום בעורה עד לאחר עמוד השחר כדי שלא יפסלו בזמנה וי"ל דאי"כ מה יועיל שתהא מקודשתא ועוד דדבר מכווער הוא להסוותם כל כך בכלי שרת בחוץ:

חזקיה אמר ב"י שרת אין מקדשין ש"א מדעתה. תימה דצ"י התודה (מנחות עט:) פליגי בתודה ששחטה על שמונים חלות חזקיה אמר קדשו ארבעים מתוך שמונים ר' יוחנן אמר לא קדשו ומסיק אב"י דפליגי בכלי שרת מקדשין שלא מדעת חזקיה סבר מקדשין וכמו כן קשיא דרבי יוחנן אדר' יוחנן דרב פפא קאמר התם דכ"ע כלי שרת מקדשין שלא מדעת ובפ"ק דמנחות (דף נ.ו ושם) גבי קמיאת פסולין דתינא לא שנו אלא קמץ אבל קידש פסל ופריך וכי מתדע ליה לקומץ לדוכתיה ליקדש וליפסול א"ר יוחנן זאת אומרת כלי שרת אין מקדשין אלא מדעת אמר ר' יוחנן איצא לשנוי שאני מתוך שמתקדש מ' מתוך פ' מדעת מקדש נמי שלא מדעת אמר ר' יוחנן קשה שאין שיעור למיס ואפ"ה אין מקדשין שלא מדעת וי"ל דשאני הכה שלא בזמן הו אע"ג דאמרין בסוף שמי הלחם (שם ק.) דכלי שרת מקדשין שלא בזמנו מ"מ גרע שלא בזמנן מזמנן לענין שלא מדעת:

הדרין עלך לולב וערבה

החלילי. הא דלא קמני כי"ד יום טוב שחל להיות בשבת חלילי ששה וצבאר כל הימים חמשה כדלעיל בפרק לולב (דף מג:) משום דבעי למיסנן ולמימר חליל של בית השואבה דלייק מינה בגמרא האי הוא דלא דמי הא דקרצן דחי: **שאינו דוחה לא את יו"ט ולא את השבת.** אע"ג דחליל אינו אסור אלא משום שמה יתקן כלי שיר כמו לא מספקין ולא מטפחין דפ' משילין (ב"ב קס"ג.) וקיי"ל דאין שבת במקדש בית השואבה שאני כדאמרין בגמרא דלינה אלא משום שמחה ימירה: